

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI
PS-VI.431.3.19.2022.ICZ

Olsztyn, 12 września 2022 r.

Szanowna Pani
Jolanta Rynkowska
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie
ul. Generała Władysława Andersa 3A
14-200 Iława

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko–Mazurskiego nr FK-IV.0030.566.2022 z dnia 18 lipca 2022 roku, zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko–Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

- 1) Katarzyna Brewka – Kierownik Oddziału,
- 2) Iwona Czmochovska – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
- 3) Monika Martwich – główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 4 sierpnia 2022 roku i zakończono w dniu 10 sierpnia 2022 roku. Przedmiotem kontroli objęto sposób zapewnienia dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2022, poz. 447), zwanej dalej ustawą wripsz,
- ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. 2020 poz. 1359 ze zm.), zwany dalej Kodeksem,
- Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (t.j. Dz. U. 2021, poz. 1960), zwanego dalej Rozporządzeniem,
- ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. 2021 poz. 2095 ze zm.).

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto skrótów:

- 1) PCPR/Centrum/kontrolowana Jednostka/Jednostka – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie,
- 2) Dyrektor – co oznacza Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie, panią Jolantę Rynkowską,
- 3) Zastępca Dyrektora – co oznacza Zastępcę Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie, panią Joannę Mazurkiewicz,

- 4) Koordynator Zespołu – co oznacza Koordynatora Zespołu do spraw rodzinnej pieczy zastępczej, utworzonego w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie, panią Dorotę Bałąj,
- 5) Zespół – co oznacza: Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej, utworzony w PCPR w Iławie,
- 6) Regulamin – co oznacza Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie,
- 7) Statut – co oznacza Statut Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie,
- 8) Organizator – co oznacza Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie, wyznaczone przez Starostę Iławskiego na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- 9) koordynator – co oznacza koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, o którym mowa w ustawie o wripisz, zatrudnionego w PCPR,
- 10) Powiat – co oznacza Powiat Iławski,
- 11) Program – co oznacza 3-letni powiatowy program rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej opracowany przez PCPR w Iławie, o którym mowa w art. 180 pkt 1 ustawy wripisz,
- 12) Placówka/Dom – co oznacza Dom dla Dzieci Powiatu Iławskiego w Kisielicach.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2021 r. do dnia jej zakończenia, fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze kontroli prowadzonym przez Centrum. Czynności kontrolne przeprowadzono w obecności pani Jolanty Rynkowskiej – Dyrektora PCPR, pani Joanny Mazurkiewicz – Zastępcy Dyrektora oraz pani Doroty Bałąj – Koordynatora Zespołu do spraw rodzinnej pieczy zastępczej. Kontroli dokonano w oparciu o analizę prowadzonej w Jednostce dokumentacji merytorycznej, informacje i wyjaśnienia przekazane bezpośrednio przez Dyrektora, Zastępcę Dyrektora oraz Koordynatora, a także dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracowników Zespołu oraz osób niewchodzących w skład Zespołu, realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej.

Działalność Jednostki w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie**.

USTALENIA KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej Jednostki

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie, wyznaczone przez Starostę Iławskiego na Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Iławskim, w okresie objętym kontrolą działało na podstawie:

- Statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie, nadanego Uchwałą Nr XXXVIII/307/2017 Rady Powiatu Iławskiego z dnia 21 grudnia 2017 roku /**akta kontroli str. 1-2/**,
- Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie, przyjętego Uchwałą Zarządu Powiatu Iławskiego Nr 265/1263/2018 z dnia 14 listopada 2018 roku, ze zmianami wprowadzonymi 12 marca 2019 roku, 23 grudnia 2020 roku oraz 15 lutego 2022 roku /**akta kontroli str. 3-42/**.

Analiza ww. dokumentów wykazała, że w strukturze organizacyjnej kontrolowanej Jednostki wyodrębniono Zespół, a także pozostałe stanowiska osób, realizujących zadania wynikające z ustawy wripisz, w związku z czym kontrolujący nie wnieśli uwag do ich treści.

W PCPR nie wprowadzono wewnętrznych zarządzeń regulujących pracę Zespołu, natomiast w związku z ogłoszonym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanem zagrożenia epidemicznego wprowadzono procedury:

- 1) pracy w środowiskach podejmowanej przez pracowników Zespołu Rodzinnej Pieczy Zastępczej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łławie w czasie pandemii COVID-19 w Polsce,
- 2) bezpieczeństwa podczas posiedzenia zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej/rodzinnym domu dziecka oraz oceny rodziny zastępczej w czasie pandemii COVID-19 w Polsce,
- 3) przeprowadzania badań psychologicznych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łławie w czasie pandemii COVID-19 w Polsce, przyjmowania klientów w celu zapewnienia im bezpieczeństwa – wytyczne dla klientów korzystających z pomocy psychologicznej,
- 4) Kartę oceny ryzyka zagrożenia czynnikiem biologicznym – SARS-COV-2.

2. Opracowanie 3-letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy wripsz, w PCPR opracowano 3-letni Powiatowy Program dotyczący rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021–2023, przyjęty Uchwałą Nr XXIII/204/21 Rady Powiatu w Łławie z dnia 28 stycznia 2021 roku **akta kontroli str. 62-82/**. Program powstał w oparciu o dwa zasadnicze obszary działania, tj. wsparcie rodziny naturalnej poprzez działania profilaktyczne, skierowane na utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku oraz poprzez zapewnienie prawidłowo funkcjonującego systemu pieczy zastępczej, w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Jako cel główny Programu, przyjęto rozbudowywanie, wspieranie i wzmacnianie istniejącego systemu pieczy zastępczej. Cel ten, jak wynika z zapisów Programu, winien zostać osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- 1) doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem przebywającym poza rodziną naturalną,
- 2) podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej,
- 3) zintensyfikowanie działań na rzecz trwałych rozwiązań dla dzieci czasowo umieszczonych w pieczy zastępczej,
- 4) wzmacnianie wsparcia osób opuszczających pieczę zastępczą w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia.

W dokumencie tym określono również działania służące realizacji ww. celów, okres ich realizacji, osoby odpowiedzialne za ich realizację (w tym partnerów zewnętrznych), a także ich wskaźniki i mierniki. W Programie zaplanowano szereg działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej na terenie Powiatu, w szczególności polegających na:

- obejmowaniu rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, wolontariuszy oraz rodzin pomocowych,
- promowaniu idei rodzicielstwa zastępczego,
- wstępnej weryfikacji kandydatów na rodziców zastępczych, ich kwalifikacji oraz szkoleniu,
- doskonaleniu kadry realizującej zadania z zakresu pieczy zastępczej,
- tworzeniu grup wsparcia dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz zapewnianiu warunków do wzajemnych spotkań **/akta kontroli str. 78-79/**.

Z pisemnej informacji przedłożonej przez Dyrektora kontrolowanej Jednostki, stanowiącej **akta kontroli str. 83-90** wynika, że w celu realizacji założeń Programu, w tym rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej w PCPR „rodzinom zastępczym, na każdym etapie współpracy, oferowano

wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, psychologiczne, pedagogiczne oraz prawne. Poza świadczeniami fakultatywnymi dla każdej rodziny, przyjmującej dziecko zapewnia się jednorazowe świadczenie z tytułu przyjęcia dziecka do rodziny, świadczenia na remont, odnowę i dostosowanie pomieszczeń do potrzeb rodziny, zakupu niezbędnych urządzeń gospodarstwa domowego, a także pomoc finansową w celu zapewnienia przyjmowanym dzieciom dostępu do terapii specjalistycznych”.

W myśl założeń Programu w Jednostce dokonywano wstępnej weryfikacji kandydatów na rodziców zastępczych, ich kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz szkolenia. Jak poinformował Dyrektor „Kiedy tylko niezawodowe rodziny zastępcze deklarują chęć rozwoju i funkcjonowania jako rodzina zawodowa, a mają pozytywne opinie koordynatora, przeprowadzamy szkolenie kwalifikacyjne celem uzyskania statusu rodziny zastępczej zawodowej. Sami zachęcamy wspaniałe funkcjonujące rodziny niezawodowe do przekształcenia się w rodziny zawodowe i przyjmowania kolejnych, nowych dzieci kierowanych do pieczy zastępczej. Z rodzinami na bieżąco są zawierane umowy. Staramy się też, żeby wynagrodzenia rodzin zastępczych nie były najniższe. Ponadto rodziny korzystają z zatrudnianych przez PCPR osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi oraz do prac gospodarskich” /**akta kontroli str. 87/**.

Powyższe znajduje potwierdzenie w dokumentacji Jednostki.

Kadra zatrudniona w PCPR, realizująca zadania z zakresu ustawy wrispz, w okresie podlegającym kontroli podnosiła swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w:

- szkoleniu pn. „Wczesne wykrywanie syndromu dziecka krzywdzonego. Dziecko jako ofiara przemocy – diagnoza i forma pomocy,
- szkoleniu pn. „Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w Internecie”,
- szkoleniu pn. „Zachowania suicydalne dzieci i młodzieży – wyzwania w profilaktyce i terapii”,
- szkoleniu pn. „Wychowanie trwa wiecznie”,
- szkoleniu pn. „Dziecko pokrzywdzone przestępstwem”,
- konferencji „Nauczyciel jest pedagogiem nawet w święta”,
- konferencji pn. „Wsparcie dzieci w czasie pandemii”,
- szkoleniu pn. „Praca z dzieckiem z zaburzonymi więziami, praca z dzieckiem z zaburzeniami osobowości, zachowań i rozwoju oraz praca z dzieckiem w depresji”,
- Webinarium pn. „Granice, możliwości użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego”,
- Szkoleniu pn. „Prawidłowe konstruowanie planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej oraz programu usamodzielniania wychowanka”.

W okresie od stycznia do sierpnia 2022 roku pracownicy Jednostki wzięli udział w:

- konferencji on-line - III Konferencja Szkoleniowa RPD dla Profesjonalistów "KONFLIKT - rodzice, dzieci, nauczyciele",
- konferencji on-line „Jak rozmawiać z dziećmi o wojnie” zorganizowana przez Rzecznika Praw Dziecka,
- Webinarium „Jesteśmy po to, aby pomagać”,
- konferencji on-line „Dziecko doświadczające traumy” zorganizowanej przez Centrum Pomocy Dzieciom FDDS w Gdańsku,
- III Ogólnopolskim Kongresie Wychowanie Trwa Wiecznie pt. „Rodzina źródłem dobra” pod Patronem Honorowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy,

- szkoleniu „Współczesne uzależnienia dzieci i młodzieży”,
- szkoleniu „Jak budować dobre relacje w szkole, profilaktyka i prewencja zachowania ryzykowne”,
- szkoleniu dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w Ośrodku Adopcyjnym w Olsztynie.

W Centrum funkcjonuje prowadzona przez psychologa grupa wsparcia dla rodzin zastępczych. W grupie wsparcia uczestniczyło w 2021 roku 7 rodzin zastępczych, w 2022 roku (do dnia zakończenia kontroli) - 19 rodzin zastępczych. Jak wskazał Dyrektor w pisemnej informacji „*Grupa wsparcia jest okazją do wspólnych spotkań, wymiany doświadczeń i integracji osób sprawujących pieczę zastępczą. Rodziny i dzieci mogą również korzystać ze wsparcia psychologa i pedagoga zatrudnionych na etatach w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie (zarówno w siedzibie PCPR, jak też i w domach rodzin zastępczych)*” /akta kontroli str. 84/.

Zarówno w 2021 jak i 2022 roku pracownicy PCPR zorganizowali piknik integracyjny rodzin zastępczych, służący integracji, poznaniu się oraz wymianie doświadczeń.

W ramach promocji rodzicielstwa zastępczego w Centrum w trybie ciągłym promowano ideę rodzicielstwa zastępczego, poprzez rozpowszechnianie informacji zachęcających do tworzenia rodzinnych form pieczy zastępczej. Powyższe znalazło potwierdzenie m.in. na stronach internetowych: www.powiat-ilawski.pl, www.infoilawa.pl, www.gazetaolsztynska.pl, na których widnieją artykuły, potwierdzające realizację założeń Programu w zakresie promocji rodzinnej pieczy zastępczej.

Ponadto w celu realizacji założeń Programu, Powiat podjął współpracę z:

- *Elbląskim Stowarzyszeniem Wspierania Rodzin, w ramach której zrealizowano projekt pn. „Powiat Iławski stawia na rodzinę”, którego założeniem było zwiększenie dostępności do usług społecznych ukierunkowanych na podniesienie aktywności społecznej i poprawę sytuacji rodzinnej 120 osób z rodzin zastępczych z powiatu iławskiego, a także z rodzin biologicznych i dzieci z rodzin zastępczych. W projekcie udział wzięły niezawodowe i spokrewnione rodziny zastępcze, wraz z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej oraz rodzinami biologicznymi tych dzieci.*

W ramach założeń projektowych zrealizowano szereg działań terapeutycznych oraz zajęć z zakresu kreatywnego spędzania czasu wolnego,

- Bankiem Żywności - pozyskiwana żywność przekazywana była zarówno funkcjonującej na terenie Powiatu placówce opiekuńczo-wychowawczej, jak i chętnym rodzinom zastępczym,
- Stowarzyszeniem „Przystań”, w ramach której rodziny zastępcze z terenu Powiatu brały udział w projekcie pn. „Przystań dla rodziny”, polegającym na realizacji m.in. oddziaływań warsztatowych z zakresu prawidłowej realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych),
- Iławskim Kościołem Chrześcijan Baptystów - w ramach współpracy 130 dzieci z pieczy zastępczej otrzymało paczki od rówieśników ze Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej,
- Iławskimi biegaczami - PCPR zorganizował w 2021 roku bieg charytatywny pn. „Dobro Serca”, mający na celu promocję rodzicielstwa zastępczego.

W Jednostce, w związku z wprowadzonym stanem zagrożenia epidemicznego realizowano projekt „*Wparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19*”, którego głównym celem było zapobieganie i ograniczanie negatywnych skutków występowania COVID-19 w obszarze pieczy zastępczej poprzez wsparcie w formie zakupu sprzętu komputerowego, urządzeń wielofunkcyjnych, sprzętu audiowizualnego oraz środków ochrony indywidualnej.

W założeniach Programu dookreślono coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych, który wynosił 3 rodziny w każdym roku jego obowiązywania **/akta kontroli str. 78/**. Z analizy przedłożonej kontrolującym dokumentacji wynika, że w okresie podlegającym kontroli 2 rodziny zastępcze niezawodowe złożyły wniosek o zawarcie umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, natomiast 1 rodzina zastępcza zawodowa złożyła wniosek o przekształcenie w rodzinny dom dziecka **/akta kontroli str. 91-96/**. Jak wynika z pisemnej informacji Dyrektora, stanowiącej **akta kontroli str. 97**, żaden ze złożonych wniosków nie został rozpatrzony negatywnie. Ustalono, że Organizator zawarł w 2021 roku 3 umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej (1 umowa zawarta została w dniu 1 stycznia 2021 roku, w wyniku wniosku złożonego w 2020 roku), natomiast w 2022 roku 1 umowę o prowadzenie rodzinnego domu dziecka **/akta kontroli str. 97/**. Jak wynika z pisemnej informacji Dyrektora: *„w perspektywie roku mamy zamiar zawrzeć 4 nowe umowy z rodzinami aktualnie niezawodowymi, które obecnie korzystają ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, w związku z przyjętymi dziećmi do pieczy zastępczej”* **/akta kontroli str. 87-88/**.

Ustalono zatem, że Organizator wyczerpuje limity tworzenia zawodowych rodzin zastępczych, założone w Programie.

3. Zasoby kadrowe i kwalifikacje pracowników kontrolowanej jednostki, realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej

Z analizy dokumentacji kadrowej, dokonanej przez kontrolujących wynika, że w skład Zespołu wchodzi:

- 1) koordynator Zespołu do spraw rodzinnej pieczy zastępczej – 1 osoba w wymiarze 1 etatu,
- 2) starszy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej – 3 osoby w wymiarze 3 etatów,
- 3) koordynator rodzinnej pieczy zastępczej – 4 osoby w wymiarze 4 etatów,
- 4) psycholog – 1 osoba w wymiarze 1 etatu,
- 5) pedagog - 1 osoba w wymiarze 0,75 etatu.

Ponadto w PCPR, do realizacji zadań z zakresu pieczy zastępczej, zatrudnia się:

- 1) Zastępcę Dyrektora, pełniącego jednocześnie funkcję Dyrektora Domu dla Dzieci Powiatu ławskiego w Kisielicach- 1 osoba w wymiarze 1 etatu,
- 2) starszego specjalistę pracy socjalnej – koordynatora – 1 osoba w wymiarze 1 etatu,
- 3) specjalistę pracy socjalnej - 2 osoby w wymiarze 2 etatów,
- 4) aspiranta pracy socjalnej - 2 osoby w wymiarze 2 etatów **/akta kontroli str. 98-153/**.

Ustalono, że osoby zatrudnione w Centrum na stanowiskach koordynatorów, posiadały kwalifikacje niezbędne do pracy na tym stanowisku, zgodnie z wymogami określonymi w art. 78 ust. 1 pkt 1 ustawy wripsz. Akta osobowe tych osób zawierały także oświadczenia, potwierdzające spełnianie przez nich warunków określonych w art. 78 ust. 1 pkt 2-4 ustawy wripsz, dotyczące:

- niepozbawienia/nieograniczenia władzy rodzicielskiej,
- nieskazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo (w tym także skarbowe),
- wypełniania obowiązku alimentacyjnego, w przypadku gdy taki wynikał z tytułu egzekucyjnego.

Stwierdzono ponadto, że zadania realizowane przez koordynatorów zgodne były z zadaniami dookreślonymi w ustawie wripsz **/akta kontroli str. 98-153/**. Zadania te zapisane zostały również w zakresach czynności poszczególnych pracowników.

Ustalono, że praca koordynatorów, zgodnie z art. 79 ust. 3 ustawy wripsz, nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego, koordynatorzy nie prowadzili także postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Powiat, czego nie dopuszcza art. 79 ust. 4 ustawy wripsz. Jak poświadczył Dyrektor Jednostki, przeciwko koordynatorom zatrudnionym w PCPR nie toczyło się postępowanie karne o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, o którym mowa w art. 78 ust. 2 ustawy wripsz **/akta kontroli str. 154-155/**.

Pozostałe osoby, niewchodzące w skład Zespołu, realizujące zadania z zakresu pieczy zastępczej, zatrudnione były zgodnie z regulacjami zawartymi w Rozporządzeniu.

Jak wynika z przedłożonego kontrolującym Sprawozdania z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej za rok 2021, stanowiącego akta kontroli str. 43-61, w czasie pandemii, „praca Koordynatorów została przeorganizowana i dostosowana do panujących warunków epidemicznych. Pomimo obostrzeń, jeżeli było to tylko możliwe, a nawet konieczne, koordynatorzy, przestrzegając wszelkich zasad bezpieczeństwa i zaleceń w warunkach pandemii, pracowali w terenie, odwiedzali rodziny w miejscu ich zamieszkania. W związku ze stanem epidemii wprowadzono także nowe obowiązki sprawozdawcze, przekazywanie informacji o sytuacji rodzin, rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych, w zakresie osób przebywających na kwarantannie, w izolacji oraz w zakresie trudności związanych z organizacją opieki nad dziećmi z powodu zakażeń koronawirusem”.

4. Charakterystyka pieczy zastępczej w Powiecie

a) rodzinna piecza zastępcza

W okresie objętym kontrolą na terenie Powiatu funkcjonowały 143 rodziny zastępcze, w tym:

- 79 rodzin spokrewnionych,
- 53 rodziny niezawodowe,
- 6 rodzin zawodowych, w tym jedna pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego
- 5 rodzinnych domów dziecka.

W ww. wskazanych rodzinach przebywało łącznie 293 dzieci.

W okresie objętym kontrolą na terenie Powiatu powstały łącznie 33 rodziny zastępcze, w tym 17 rodzin spokrewnionych z dzieckiem, 12 rodzin niezawodowych, 3 zawodowe rodziny zastępcze oraz 1 rodzinny dom dziecka.

W okresie podlegającym kontroli na terenie Powiatu rozwiązano 20 rodzin zastępczych, w tym:

- 11 pełniących funkcję spokrewnionych rodzin zastępczych,
- 8 rodzin zastępczych niezawodowych (2 z tych rodzin zostały przekształcone w zawodowe rodziny zastępcze)
- 1 rodzinę zastępczą zawodową (rozwiązana w wyniku przekształcenia w rodzinny dom dziecka) **/akta kontroli str. 88/**.

Ponadto ustalono, że w dacie kontroli w Powiecie funkcjonowały 123 rodziny zastępcze, z czego 103 rodziny objęte były wsparciem koordynatora natomiast 20 rodzin pozostawało pod

opieką Organizatora, co potwierdził Dyrektor w pisemnym oświadczeniu **/akta kontroli str. 161 oraz 166-177/**.

W Centrum, w myśl art. 46 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy wrispz, prowadzono rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, będący jednocześnie rejestrem osób pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. Powyższe rozwiązanie usadawiane było tym, że w okresie poddanym kontroli w PCPR brak było rodzin oczekujących na przyjęcie dziecka. Prowadzony Rejestr zawierał wszystkie elementy, o których mowa w art. 46 ust. 2 ustawy wrispz, kontrolujący nie wnieśli uwag do jego treści.

W okresie podlegającym kontroli Organizator przeprowadził 3 szkolenia kandydatów na rodziców zastępczych.

2 tury szkoleń dla przeznaczonych były dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i odbyły się w okresie od 27 stycznia 2021 roku do 03.02.2021 roku oraz od 26 kwietnia 2021 roku do 17 maja 2021 roku. Przeprowadzone zostały przez pracowników PCPR w ramach programu szkoleniowego „PRIDE zawodowa opieka zastępcza”. Do udziału w ww. szkoleniach zakwalifikowano łącznie 14 osób, tj. 6 małżeństw oraz 1 para, która planuje zawarcie związku małżeńskiego. Wszyscy kandydaci uzyskali kwalifikacje do pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej.

1 tura szkolenia przeznaczona została dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej. Szkolenie odbyło się w okresie od 11 września 2021 roku do 17 listopada 2021 roku. Przeprowadzone zostało przez firmę zewnętrzną w ramach programu szkoleniowego „PRIDE dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej”. Do szkolenia zakwalifikowano 17 osób, w tym 5 małżeństw oraz 7 osób niepozostających w związkach małżeńskich. Do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej nie zakwalifikowano 1 rodziny, która zawiązana została na podstawie art. 112⁵ § 2 Kodeksu, tj. tymczasowo, nie dłużej jednak niż na 6 miesięcy, z uwagi na dobro dziecka. Jak wskazał Dyrektor, powodem nieuzyskania kwalifikacji był *„brak odpowiednich warunków do nauki dla dziecka, brak motywacji rodziny do stworzenia tych warunków oraz brak chęci ze strony rodziny zastępczej do współpracy z pracownikami PCPR”* **/akta kontroli str. 162-163/**.

Stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą nie było przypadków rozwiązania na wniosek Starosty umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej. Nie było również przypadków łączenia pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej z prowadzeniem rodzinnego domu dziecka, a także łączenia pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej z funkcją rodziny zastępczej niezawodowej, co potwierdzono na podstawie prowadzonego w Jednostce Rejestru.

b) instytucjonalna piecza zastępcza

Na terenie Powiatu Ławskiego w okresie objętym kontrolą funkcjonowała 1 placówka opiekuńczo-wychowawcza pn. Dom dla Dzieci Powiatu Ławskiego w Kisielicach, który jest placówką opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego, przeznaczoną dla 14 wychowanków.

W okresie podlegającym kontroli w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu, na mocy postanowień sądu, skierowano łącznie 18 dzieci, z czego w dacie kontroli 3 oczekiwało na umieszczenie w Placówce. Jak wskazał Dyrektor, dzieci nie zostały umieszczone w Domu, gdyż *„rodzice biologiczni nie przekazali dzieci do pieczy zastępczej zgodnie*

z postanowieniem sądu, a sąd w związku z tym wydał kuratorowi nakaz odebrania dzieci postanowieniem z 29 lipca 2022 roku”. Aktualnie w Palcówce przebywa 15 wychowanków **/akta kontroli str. 156-160/**.

W okresie podlegającym kontroli, za zgodą wojewody, w myśl art. 95 ust. 2 ustawy wripsz, w Placówce umieszczono 2 dzieci ponad statutową liczbę wychowanków. W badanym okresie nie było przypadków umieszczenia w Palcówce wychowanków bez konieczności pozyskania zgody wojewody, co dopuszcza przepis art. 15zzzzz ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

W dacie kontroli w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało 1 dziecko poniżej 10 roku życia, lecz, jak wyjaśnił Dyrektor, zostało ono „umieszczone w Placówce wraz ze starszym rodzeństwem”, co potwierdzono w toku kontroli w wyniku analizy dokumentacji tego dziecka **/akta kontroli str. 178/**. Z uwagi na brak wolnych miejsc umieszczenie rodzeństwa w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu nie było możliwe.

5. Zapewnienie dzieciom miejsc w pieczy zastępczej

Powiat ławski zapewniał dzieciom pieczę zastępczą w formie miejsc zarówno w instytucjonalnej jak i rodzinnej pieczy zastępczej.

Ustalono, że Organizator w okresie podlegającym kontroli, zapewniał dzieciom pieczę zastępczą na terenie własnego Powiatu. W badanym okresie umieszczono jedynie 6 dzieci w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów, w tym 3 w pieczy rodzinnej i 3 w pieczy instytucjonalnej. Jak wskazał Dyrektor, przyczyną umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów było umieszczenie ich kolejno u babci, cioci oraz wujka. Powodem umieszczenia 3 rodzeństwa w instytucjonalnej pieczy zastępczej poza powiatem ich pochodzenia, był brak wolnych miejsc w Placówce funkcjonującej na terenie Powiatu. W toku kontroli problemowej zweryfikowano powyższe z Rejestrem prowadzonym przez Jednostkę, przy czym ustalono, że w dacie umieszczenia ww. rodzeństwa w instytucjonalnej pieczy zastępczej poza powiatem brak było miejsc w Domu, a także w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu **/akta kontroli str. 156-160/**.

W celu ustalenia czy Organizator w sposób właściwy realizował zapis wynikający z art. 180 pkt 2 ustawy wripsz, analizie poddano:

- 10 teczek rodzin zastępczych, funkcjonujących na terenie Powiatu,
- 5 teczek dzieci przebywających w domu dla dzieci Powiatu ławskiego w Kiselicach,
- 8 teczek dzieci przebywających w rodzinach zastępczych z terenu Powiatu.

a) realizacja postanowień sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej

W okresie podlegającym kontroli do Organizatora wpłynęło 59 postanowień sądu, z których wynikała konieczność umieszczenia 100 dzieci w różnych formach pieczy zastępczej.

Ustalono, że postanowienia sądu realizowano zazwyczaj w dniu wpływu postanowienia do PCPR, bądź po kilku dniach od jego wpływu. Jedynie w 3 przypadkach umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej nastąpiło po upływie 14 dni od wpływu postanowienia do Organizatora, co pozwala stwierdzić, że PCPR zabezpieczał potrzeby dzieci bez zbędnej zwłoki.

Ustalono ponadto, że wszystkie dzieci, przebywające w pieczy zastępczej na terenie Powiatu ławskiego, umieszczano zgodnie ze wskazaniem sądu, dookreślonym w postanowieniu.

b) kierowanie dzieci do pieczy zastępczej

Stwierdzono, że wszystkie rodziny zastępcze, których akta poddano analizie, spełniały wymogi, o których mowa w art. 42 ustawy w.r.p.

Na podstawie przedłożonych kontrolującym informacji, ustalono, że w okresie poddanym kontroli nie było przypadków umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej na podstawie umowy zawartej z rodzicami, co dopuszcza art. 35 ust. 2 ustawy w.r.p., a także doprowadzeń dziecka do pieczy przez Policję lub Straż Graniczną.

Stwierdzono, że:

- w 15 rodzinach zastępczych spokrewnionych umieszczono łącznie 22 dzieci, przy czym w przypadku 5 rodzeństw (3 rodzeństwa 2-osobowe, 2 rodzeństwa 3-osobowe), zachowano zasadę ich nierozdzielania, przy czym 4 dzieci umieszczono w dwóch spokrewnionych rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie innego powiatu,
- w 19 niezawodowych rodzinach zastępczych umieszczono łącznie 32 dzieci, przy czym w 9 przypadkach, dotyczących 22 dzieci zachowano zasadę nierozdzielania rodzeństw, przy czym w jednym przypadku 2-osobowe rodzeństwo umieszczono rodzinie na terenie innego powiatu,
- w 1 zawodowej rodzinie zastępczej umieszczono 1 dziecko,
- w 1 zawodowej rodzinie zastępczej, pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego umieszczono 3 dzieci, w tym jedno 2-osobowe rodzeństwo,
- w 5 rodzinnych domach dziecka umieszczono 24 dzieci, przy czym nie rozdzielono w tym przypadku 6 rodzeństw, składających się łącznie z 18 dzieci,
- do instytucjonalnej pieczy zastępczej skierowano 18 wychowanków, w tym jedno 3-osobowe rodzeństwo umieszczono w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie innego powiatu. W 5 przypadkach, dotyczących 12 dzieci zachowano zasadę nierozdzielania rodzeństw **/akta kontroli str. 152-156-160 oraz 166-177/.**

Podsumowując powyższe, w okresie poddanym kontroli Organizator, działając dla dobra dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej, poczynił wiele starań, aby nie doprowadzić do rozdzielania łącznie 26 rodzeństw, w tym 66 dzieci. Nadto, jak wynika z pisemnej informacji Dyrektora, od stycznia 2021 roku, zaledwie w 3 przypadkach dokonano rozdzielania rodzeństwa. W pierwszym przypadku *„rozdzielenie trójki rodzeństwa spowodowane było koniecznością bardzo pilnego zabezpieczenia dzieci w pieczy zastępczej, niemniej jednak, kiedy tylko było to możliwe dzieci zostały przeniesione do jednej rodziny zastępczej”*. Co znalazła potwierdzenie w badanych dokumentach. W drugim przypadku rozdzielono 6-osobowe rodzeństwo, co również spowodowane było koniecznością *„pilnego zabezpieczenia licznego rodzeństwa. Dzieci zostały umieszczone w dwóch rodzinach zastępczych. Wszystkie działania na bieżąco były uzgadniane z sądem i za zgodą sądu. Dzieci kontaktują się ze sobą, spotykają”*. W trzecim natomiast przypadku dwóch braci rozdzielono, gdyż *„babcia wyraziła zgodę do pełnienia funkcji rodziny zastępczej jedynie dla swojego wnuka, nie chciała przyjąć do pieczy przyrodniego rodzeństwa, jedno z dzieci umieszczono zatem w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Działanie takie uzgodnione było z sądem” /akta kontroli str. 179-180/*. W ocenie organu kontroli ww. wyjaśnienia uzasadniają podjęte decyzje o rozdzieleniu rodzeństw.

Na podstawie analizy dokumentacji stwierdzono, że przed umieszczeniem dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, w każdym badanym przypadku pozyskiwano zgodę odpowiednio od

rodzin zastępczych albo prowadzącego rodzinny dom dziecka, co zgodne jest z zapisem art. 36 ustawy wripisz.

W myśl art. 58 ust. 2 ustawy wripisz, rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego może odmówić, w szczególnie uzasadnionych przypadkach przyjęcia dziecka, tj.: jeśli łączna liczba umieszczonych w tej rodzinie dzieci przekracza 3 lub dziecka doprowadzonego przez Policję lub Straż Graniczną, które ukończyło 10 r.ż. Stwierdzono, że w okresie podlegającym kontroli w Jednostce nie wystąpiły takie przypadki.

Zgodnie z art. 53 ust.1 ustawy wripisz, w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej, natomiast zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy wripisz, w rodzinnym domu dziecka, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej. Zapisy art. 53 ust. 2 oraz 61 ust. 2 ustawy wripisz, wskazują, że w przypadku konieczności umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka rodzeństwa, za zgodą rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.

Ustalono, że w PCPR przekroczone ww. limity w przypadku 8 rodzin, w tym:

- 2 spokrewnionych rodzin zastępczych, w których w każdej z nich przebywało 4 dzieci,
- 2 niezawodowych rodzin zastępczych, w których w każdej z nich przebywało 4 dzieci,
- 2 zawodowych rodzin zastępczych, w których przebywało kolejno 6 oraz 5 dzieci,
- 2 rodzinnych domów dziecka, w których przebywało kolejno 12 i 9 dzieci **/akta kontroli 80-85/**.

Ustalono, że w każdym poddanym analizie przypadku przekroczenia limitów, o których mowa w art. 53 ust. 1 oraz 61 ust. 1 ustawy wripisz, w aktach rodziny znajdowała się pozytywna opinia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, w zakresie umieszczenia w rodzinie większej liczby dzieci, zawierająca opis sposobu wypełniania funkcji rodziny zastępczej, a także opis warunków mieszkaniowych, umożliwiających przyjęcie kolejnych dzieci. W aktach znajdowały się również zgody rodzin na umieszczenie w nich dzieci. Wyrażone przez rodziny pisemne zgody, nie w każdym poddanym analizie przypadku **wprost** wskazywały, że rodzina wyraża zgodę na przyjęcie dziecka, pomimo przekroczenia dopuszczalnej liczby dzieci, w której mowa w ustawie wripisz, co omówiono w ramach bieżącego instruktażu **/akta kontroli str. 181-182/**.

W toku kontroli analizie poddano prowadzony w Jednostce rejestr skierowań dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej. W wyniku analizy prowadzonego rejestru ustalono, że zawierał on:

- liczbę porządkową skierowania,
- imię i nazwisko kierowanego do instytucjonalnej pieczy zastępczej dziecka,
- datę wystawienia skierowania do placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- datę faktycznego umieszczenia dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W 2021 roku do instytucjonalnej pieczy zastępczej skierowano łącznie 10 wychowanków, z czego:

- 7 wychowanków zostało przeniesionych do Domu dla Dzieci Powiatu Iławskiego w Kisielicach (wcześniej przebywali oni w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów),

- jedno 3-osobowe rodzeństwo umieszczono w placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie innego powiatu,

W 2022 roku do instytucjonalnej pieczy zastępczej skierowano łącznie 8 wychowanków, z czego 4 wychowanków w dacie kontroli oczekiwało na umieszczenie w Placówce z uwagi na:

- wystąpienie przez Organizatora do sądu o możliwość zabezpieczenia dziecka w młodzieżowym ośrodku wychowawczym w miejsce placówki opiekuńczo-wychowawczej, co poczyniono na podstawie toczących się wobec dziecka postępowań o demoralizację (dot. dziecka oczekującego na umieszczenie w Domu od 17.06.2022 r.),
- rodzice biologiczni nie przekazali dzieci do pieczy zastępczej zgodnie ze zobowiązaniem Sądu z dnia 29.07.2022 r. – 3 dzieci (1 rodzeństwo).

Badane skierowania do instytucjonalnej pieczy zastępczej zawierały:

- miejsce i datę wystawienia skierowania,
- znak sprawy,
- podstawę prawną wydanego skierowania,
- dane kierowanego dziecka,
- datę, z którą dziecko zostało skierowane do placówki (ze wskazaniem nazwy placówki, jej adresu oraz typu),
- uzasadnienie,
- adresatów skierowania **/akta kontroli str. 183/**.

Kontrolujący nie wnieśli uwag do prowadzonego w Jednostce rejestru skierowań dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej, a także do treści wystawianych przez Powiat skierowań do Placówki.

c) rotacja dzieci w pieczy zastępczej

W okresie poddanym kontroli dzięki działaniom podejmowanym przez Organizatora, 10 dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej i 6 dzieci z instytucjonalnej pieczy zastępczej powróciło pod opiekę rodzin biologicznych. 24 dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej i 4 z pieczy instytucjonalnej usamodzielniało się, natomiast 10 dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej zostało przysposobionych.

Ustalono, że z rodzinnej do instytucjonalnej pieczy zastępczej przeniesiono 4 dzieci, co spowodowane było:

- rezygnacją rodziny z uwagi na trudności opiekuńczo-wychowawcze - 1 dziecko,
- rezygnacją rodziny, która stwierdziła, że nie ma wpływu wychowawczego na dzieci - 3 dzieci (rodzeństwo) **/akta kontroli str. 184/**.

Ponadto z instytucjonalnej do rodzinnej pieczy zastępczej przeniesiono 1 dziecko, po przeszkoleniu kandydatów na rodziców zastępczych, którzy po poznaniu dziecka i nawiązaniu więzi postanowili przyjąć je do rodziny zastępczej **/akta kontroli str. 184/**.

6. Uwagi i wnioski

Mając na uwadze ustalenia kontroli wnioskować należy, że w okresie objętym kontrolą Powiat ławski we właściwy sposób zapewniał dzieciom miejsca w rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Podkreślenia wymaga fakt, że w okresie objętym kontrolą nastąpił planowany w Programie rozwój rodzinnych form pieczy, zawierano nowe umowy o pełnienie zawodowych

rodzin zastępczych, prowadzono zarówno szkolenia kwalifikacyjne jak i podnoszące kompetencje już funkcjonujących rodzin. Prowadzono szeroko rozwiniętą współpracę z instytucjami realizującymi zadania na rzecz dziecka i rodziny oraz promocję rodzinnej pieczy zastępczej. Organizator czynił starania w celu zabezpieczenia potrzeb dzieci w ramach własnego powiatu, zgodnie z ustawą wrispz. Nierozdzielanie rodzeństw było w Powiecie zasadą, i tylko w uzasadnionych przypadkach stosowano inne rozwiązania. Dyrektor zapewniał także kadrze realizującej zadania z zakresu wspierania rodziny dostęp do szeregu szkoleń umożliwiających jej podniesienie i doskonalenie kompetencji zawodowych.

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w realizacji zadań w obszarze objętym kontrolą, nie wydaje się zaleceń.

Zgodnie z § 14 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015 r. poz. 1477) od wystąpienia pokontrolnego przysługuje prawo wniesienia zastrzeżeń na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2022 poz. 447 ze zm.).

Z up. Wojewody Warmińsko-Mazurskiego

Urszula Jędrychowska

Zastępca Dyrektora

Wydziału Polityki Społecznej

Katarzyna Brewka – Kierownik Oddziału

Monika Martwich – główny specjalista

Iwona Czmochowska – główny specjalista